

MRF 2024.290

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse af 19. november 2024, j.nr. 23/06768

Ikke medhold i klage over Viborg Kommunes miljøvurdering af tillæg til spildevandsplan om udbygning af centralrenseanlæg med forøget spildevandsudledning med 25 % til Nørre Å beliggende i Natura 2000-område, da miljøvurderingen suppleret af habitatkonsekvensvurdering var baseret på en forudsætning om forbedret rensning, hvorfor forøget udledning i kommende tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28 ikke kunne forventes at medføre forøgelse af udledt kvælstof, fosfor og miljøfremmede stoffer.

Viborg Kommune vedtog i april 2023 i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 32 tillæg nr. 40 for Spildevandsplan 2019 med rammer for nedlæggelse af en række mindre renseanlæg i Viborg Kommune ved at anlægge transportledning for en centralisering af spildevandsrensningen på Viborg Centralrenseanlæg med udledning til Nørre Å målsat til god økologisk tilstand samt beliggende i Natura 2000-område nr. 30, Lovens Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal. Ændringen af spildevandsplanen vil kræve en udbygning af Viborg Centralrenseanlæg med forøgelse af renskapaciteten fra 80.000 PE til 100.000 PE. Der var for spildevandstillægget udarbejdet miljørapport efter miljøvurderingslovens afsnit II (SMV), og miljørapporten var suppleret af konsekvensvurdering udarbejdet i henhold til habitatbekendtgørelsen § 6. Miljørapporten og konsekvensvurderingen anførte, at centraliseringen ville medføre en forøgelse af rensset spildevand fra 177 l/s til 234 l/s. Dette ville forøge anlægget påvirkning af vandføringen i Nørre Å fra 6 til 8 procent, hvilket ved sommermedian maksimum vandføring kunne forventes at føre til en maksimal stigning i vandstanden på 1-2 cm. Endvidere fremgik af spildevandsplanen, at udbygningen af Viborg Centralrenseanlæg ville kræve nye proces- og efterklaringsstanke samt eventuelt et tertiært rensetrin, hvorfor den totale mængde af udledt kvælstof, fosfor og miljøfremmede stoffer ikke ville blive forøget, selvom mængden af udledt rensset spildevand ville stige. Udbygningen kunne derfor forventes at medføre en forbedret rensning. Det blev på den baggrund konkluderet i miljørapporten og konsekvensvurderingen, at den planlagte centralisering af spildevandsrensningen ikke hindrede

fremtidig målopfyldelse af vandplanlægningen, og at det kunne udelukkes, at planlægningen ville påføre skade for Natura 2000-området. Vedtagelsen af spildevandsplantillægget blev påklaget af en lokal forening, der gjorde gældende, at den forøgede udledning ville medføre risiko for, at målsætningen for Nørre Å ikke kunne opnås, herunder medføre hyppigere oversvømmelse i oplandet for Nørre Å. Miljø- og Fødevareklagenævnet (formanden) bemærkede, at efter miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 3, kan kommunalbestyrelsens vedtagelse af spildevandsplan ikke påklages, men at nævnet kan behandle klager over miljøvurdering af spildevandsplanen, herunder planens påvirkning af Natura 2000-områder samt bilag 4, litra e, om miljøbeskyttelsesmål fastlagt på fællesskabsplan eller medlemsstatsplan. Nævnet konstaterede, at det af konsekvensvurderingen fremgik, at forøgelsen af udledt rensset spildevand ville medføre en stigning på 1-2 cm af vandstanden, hvorfor forøgelsen ikke kunne antages at medføre øget oversvømmelse fra Nørre Å. Endvidere konstaterede nævnet, at miljørapporten og konsekvensvurderingen var foretaget med udgangspunkt i målsætningen for Nørre Å, og det for vurderingen var forudsat, at udbygningen af Viborg Centralrenseanlæg ville medføre en forbedret rensning, hvorved der ikke ville være en hindring for opfyldelse af målsætningen for Nørre Å. Med henvisning til, at de nærmere detailkrav til udledning af rensset spildevand efter udbygning af renseanlægget ville blive fastsat i en efterfølgende udledningstilladelse, gav Miljø- og Fødevareklagenævnet ikke medhold i klagen.

Kommentar: Afgørelsen må tiltrædes, men med den supplerende bemærkning, at den i spildevandsplanen forudsatte omlægning af de eksisterende spildevandsanlæg ikke alene vil kræve tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28, men tillige en VVM-tilladelse efter miljøvurderingslovens § 25 alene som følge af, at merudledningen til Nørre Å vil kræve en konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsens § 6. Det må således anses for i overensstemmelse med miljøvurderingsloven, at den gennemførte konsekvensvurdering af tillægget til spildevandsplanen begrænser sig til at konstatere,

*hvilke virkninger på Natura 2000-området der skal tages højde for i den endelige tilladelse. Men dette bevirker samtidig, at en udledningstilladelse ikke kan meddeles uden konsekvensvurdering efter habitatbekendtgørelsen, og at en VVM-tilladelse derfor kun kan meddeles, når der er sikkerhed for, at den tilladte udledning på de anførte vilkår ikke skader Natura 2000-området, medmindre der findes grundlag for at anvende undtagelsen i habitatbekendtgørelsens § 9. Supplerende må anføres, at VVM-tilladelsen også i et tilfælde som det foreliggende skal omfatte nedlæggelse af eksisterende rensningsanlæg og den ændrede kloakering, som dette medfører. Se til sammenligning **MRF 2024.271 Mfk**, hvor § 28-tilladelse til afledning af vejvand fra Fjordforbindelsen blev ophævet, **MRF 2024.277 Mfk**, hvor stadfæstet VVM-tilladelse til biotekvirksomhed, uanset at spildevandsafledning var uafklaret, **MRF 2024.299 Mfk**, hvor VVM-tilladelse til omfartsvej blev stadfæstet, selv om der endnu ikke var meddelt tilladelse til afledning af spildevand efter miljøbeskyttelseslovens § 28, og **MRF 2024.303 Mfk**, hvor ophævet tilladelse efter miljøbeskyttelseslovens § 28 til kommunalt spildevandsrensningsanlæg.*

Ikke medhold i klage over Viborg Kommunes miljøvurdering af tillæg til Spildevandsplan 2019

Sag: 23/06768

Dato: 19. november 2024

Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 1, jf. § 48, stk. 4.^[1]

Miljø- og Fødevareklagenævnet giver ikke medhold i klagen over Viborg Kommunes miljøvurdering af 26. april 2023 af tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019.

Det indbetalte klagegebyr tilbagebetales ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet^[2] og gebyrbekendtgørelsens § 2, stk. 6.^[3] Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. miljøvurderingslovens § 54, stk. 1.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 8 i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

1. Klagen til Miljø- og Fødevareklagenævnet

Afgørelsen er den 29. maj 2023 påklaget til Miljø- og Fødevareklagenævnet af en lokal forening.

Klager har navnlig anført, at

- hensigten med vandområdeplanerne er at undgå overførsel af forurenede spildevand fra et vandopland til et andet, da målopfyldelsen ellers vil blive sværere at opnå for det modtagende vandopland,
- overførslen af spildevand vil medføre en væsentlig forværring af miljøtilstanden i Nørre Å og Randers Fjord, hvilket er i direkte modstrid med vandområdeplanerne,
- det er en forudsætning for miljøvurderingen, at den samlede udledning af stoffer fra Viborg Centralrenseanlæg ikke stiger, selvom mængden af spildevand stiger,
- tidsplanen for overførsel af spildevand til Viborg Centralrenseanlæg ikke stemmer overens med tidsplanen for udvidelsen af renseanlægget,
- det ikke er muligt at øge belastningen på et allerede overbelastet renseanlæg og samtidig reducere udledningen,
- Nørre Å løber gennem et Natura 2000-område, hvor den øgede udledning af spildevand sammen med klimaforandringernes øgede nedbørsmængder vil øge hyppigheden af oversvømmelser, og
- lodsejerne omkring Nørre Å vil lide økonomiske tab som følge af oversvømmelserne og risikoen for, at aflejringerne af sedimenter indeholder miljøskadelige stoffer.

Klagepunkterne er nærmere uddybet i afsnit 2.4.

2. Sagens oplysninger

2.1 Området

Udledningen af det rensede spildevand fra Viborg Centralrenseanlæg i tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019 løber til Nørre Å, der ligger i Natura 2000-område nr. 30, Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal, som omfatter habitatområde nr. 30 og fuglebeskyttelsesområderne nr. 14 og 24. Herefter løber Nørre Å videre via Gudenåen til Randers Fjord i Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord, som består af habitatområde nr. 14 og fuglebeskyttelsesområderne nr. 2 og 15.

Det fremgår af afsnit 2.1 i Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 30, at området er specielt udpeget for at beskytte ådals- og kystnatur og er af væsentlig betydning for beskyttelsen af en lang række habitatnaturtyper. Desuden er naturtypen vandløb med vandplanter også til stede med store arealer, herunder i Nørre Å, som det fremgår af afsnit 2.3.3 i Natura 2000-planen.^[4]

Videre fremgår det af afsnit 2.1. i Natura 2000-planen for Natura 2000-område nr. 14, at området er udpeget for at beskytte naturtyper på både land og i et stort havområde, samt de arter, som lever i disse områder.[5]

Herudover fremgår det af MiljøGIS for vandområdeplanerne 2021-2027, at Nørre Å er målsat til god økologisk tilstand og god kemisk tilstand.[6]

Desuden fremgår det, at Nørre Å på strækningen mellem Bruunshåb og Lille Asmild har moderat økologisk tilstand for så vidt angår kvalitetselementet smådyr, mens tilstanden for nationalt specifikke stoffer er ikke god økologisk tilstand, og tilstanden for de øvrige økologiske kvalitetselementer er ukendt. Den kemiske tilstand er desuden ikke god.

Det fremgår yderligere, at Nørre Å på strækningen mellem Lille Asmild og Vejrumbro har en ukendt tilstand for alle kvalitetselementer.

På strækningen mellem Vejrumbro og Øby fremgår det, at Nørre Å har en god økologisk tilstand for alger, mens vandløbet har en moderat økologisk tilstand for smådyr og planter og en ringe økologisk tilstand for fisk. Både den kemiske tilstand og den økologiske tilstand for nationalt specifikke stoffer er ukendt.

På den resterende del af strækningen frem til Gudenåen fremgår det, at Nørre Å samlet har en ringe, moderat eller god økologisk tilstand og en ukendt eller ikke-god kemisk tilstand.

2.2 Tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019

Det fremgår af tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019, at der er foretaget en vurdering af mulighederne for en centralisering af rensningen af spildevandet fra den nordlige del af Viborg Kommune, som på nuværende tidspunkt behandles på seks forskellige renseanlæg i Ulbjerg, Skals, Bjerregrav, Løvel, Vammen og Fiskbæk. Ud fra en samlet økonomisk og miljømæssig vurdering er det besluttet, at spildevandet skal ledes til Viborg Centralrenseanlæg i Bruunshåb, som i forvejen er planlagt til at blive udbygget, da det allerede er fuldt belastet. Det vil være en omfattende udbygning af renseanlægget, hvorved kapaciteten øges fra 80.000 PE til ca. 100.000 PE og renseeffektiviteten tilpasses nye krav.

Det fremgår videre af tillægget, at det rensede spildevand fra Viborg Centralrenseanlæg bliver udledt til Nørre Å og videre i Randers Fjord via Gudenåen. Både Nørre Å og Randers Fjord er målsat i vandområdeplanerne.

Eftersom målsætningen endnu ikke er opfyldt, og der ikke må ske skade på de udpegede arter og naturtyper i Natura 2000-områder, bør udledningen af kvælstof og fosfor ikke stige i forhold til den nuværende udledning fra renseanlægget. Desuden må der ikke ske skade på Nørre Å som følge af den forøgede spildevandsmængde. I den forbindelse er det vurderet i den tilhørende Natura 2000-konsekvensvurdering, at vandstanden vil stige 1-2 cm som følge af den øgede maksimale vandføring, der udledes til Nørre Å.

Yderligere fremgår det af tillægget, at der skal etableres 40-45 km transportledninger. Tillægget omfatter alene et foreløbigt forløb af transportledningerne, og det endelige forløb vil blive vedtaget i et senere tillæg. To af strækningerne for transportledningerne går dog igennem Natura 2000-områder. Eftersom miljøvurderingen og konsekvensvurderingen omfatter hele planen, inklusiv transportledningerne, er forløbene gennem Natura 2000-områderne fastlagt bedst muligt. Placeringen vil kunne variere med 25 m på hver side, men der er ikke nogle udpegede naturtyper inden for denne zone.

Det fremgår herudover, at centraliseringen af spildevandet medfører, at belastningen på recipienter i nordområdet mindskes. Til gengæld vil den øgede spildevandsmængde gennemgå en forbedret rensning på Viborg Centralrenseanlæg, hvorved belastningen af næringsstoffer til Nørre Å og Randers Fjord ikke øges i forhold til den nuværende udledning.

2.3 Den påklagede afgørelse

Af miljørapportens indledning fremgår det, at Viborg Kommune har vurderet, at tillægget potentielt vil kunne få en væsentlig indvirkning på vandmiljøet, hvorfor der er udarbejdet en miljørapport efter miljøvurderingslovens § 8, stk. 2, nr. 1.

Det fremgår af miljørapportens afsnit 5.1.1, at der vil være en større tilladning af rensset spildevand til Nørre Å. Den nuværende årsmiddeludledning er opgjort til 177 l/s eller 6 % af vandføringen i vandløbet, mens den planlagte årsmiddeludledning vil være 234 l/s svarende til 8 % af vandføringen. Dette anses for at være en meget beskeden stigning i den hydrauliske belastning, som vil ikke føre til ændringer af de fysiske forhold, herunder risikoen for erosion.

Desuden fremgår det, at selvom mængden af udledt spildevand forøges, vil den totale mængde af udledt kvælstof og fosfor være uændret, hvorved der vil være lavere koncentrationer af næringsstoffer i vandet. Årsagen til dette er, at når

Viborg Centralrenseanlæg er udbygget, vil rensningen være meget bedre. Dette er også tilfældet for den kemiske påvirkning af Nørre Å. På den baggrund vil der ikke være en væsentlig negativ påvirkning af vandløbet.

Det fremgår endvidere af miljørapportens afsnit 5.1.2, at Randers Fjord som slutrecipient for spildevandet fra Viborg Centralrenseanlæg potentielt vil kunne blive påvirket af udledningen af næringsstoffer i Nørre Å. I den forbindelse fremgår det, at kvælstof er vurderet til at være den primære årsag til fjordens manglende målopfyldelse. Eftersom den udledte mængde af kvælstof og fosfor vil være uændret i forhold til de nuværende forhold, vil der ikke være en negativ effekt og dermed ingen risiko for forringelse af fjordens miljøtilstand.

Herudover fremgår det af afsnit 5.2.1 i miljørapporten, at naturtypen vandløb med vandplanter, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne, er vurderet indirekte i forbindelse med vurderingen af tillæggets påvirkning på overfladevand. På den baggrund trækkes der en parallel mellem påvirkning af vandløbet i forhold til vandområdeplanerne og påvirkningen af naturtypen vandløb med vandplanter, hvorved der ikke vil være en påvirkning af naturtypen i Nørre Å.

Det fremgår derudover af afsnit 7.1.2 i Natura 2000-konsekvensvurderingen, der er vedlagt miljørapporten og tillægget, at vandløbsnaturen i Natura 2000-område nr. 30 er højt prioriteret. Naturtypen er desuden registreret i Nørre Å. Vandløbsnaturen omfatter også kvalitetselementerne vandplanter, smådyr og fisk fra vandområdeplanerne.

Videre fremgår det af konsekvensvurderingen, at Nørre Å er et relativt stort og vandrigt vandløb, hvormed en udledning af spildevand i meget høj grad udsættes for en stor fortynding af udledte næringsstoffer og organisk stof. Som følge af den bedre rensning på Viborg Centralrenseanlæg vil koncentrationen af udledte stoffer falde, selvom der udledes mere spildevand fra anlægget. Den fremtidige udledning af stoffer til Nørre Å vil derfor være tæt på baggrundsniveauet i vandløbet. På den baggrund vil der ikke være nogen påvirkning af naturtypen vandløb med vandplanter.

Yderligere fremgår det også af konsekvensvurderingen, at den nuværende årsmiddeludledning af spildevand til Nørre Å er opgjort til 177 l/s, hvilket svarer til 6 % af vandføringen i vandløbet. Den planlagte årsmiddel udledning er derimod opgjort til 234 l/s eller 8 % af vandføringen, hvilket er en meget beskedne stigning i den hydrauliske belastning fra Viborg Centralrenseanlæg.

Under sommerhalvåret ved en sommermedian maksimum vandføring vil der maksimalt være en merudledning på 125 l/s, hvilket vil føre til en maksimal stigning i vandstanden på 1-2 cm i Nørre Å, som har en medianminimumvandføring på 2.110 l/s. Udledningen vil derfor ikke medføre ændringer af de fysiske forhold i vandløbet, herunder risiko for erosion af vandløbets brinker og bund, eller medføre skade på smådyr og fisk. Det er desuden vurderet, at den lille stigning i vandføringen og vandstanden ikke vil kunne føre til en øget risiko for oversvømmelse fra Nørre Å.

Det er den samlede vurdering i konsekvensvurderingen, at det kan udelukkes, at tillægget vil påføre skade på de udpegede naturtyper og arter i Natura 2000-områderne nr. 14 og nr. 30, herunder Randers Fjord og Nørre Å. Desuden er det vurderet, at tillægget ikke vil medføre forringelser af tilstanden i Nørre Å og Randers Fjord som målsatte vandområder, samt at der ikke vil være en hindring af den fremtidige målopfyldelse, herunder i forhold til de indsatser til forbedringer, som indgår i vandområdeplanerne.

2.4 Klagens indhold

Klager har anført, at hensigten med vandområdeplanerne er at undgå en overførsel af forurenede spildevand fra et vandopland til et andet. Målopfyldelsen for det modtagende vandopland vil i sådan et tilfælde blive sværere at opnå. I den konkrete situation vil tillægget betyde, at det bliver sværere for Nørre Å og Randers Fjord at opnå miljømålet om god økologisk tilstand i 2027.

Videre har klager anført, at de 13 Gudenåkommuner har ansvaret for, at der inden udgangen af 2027 er fjernet ca. 84 t kvælstof og 750 kg fosfor fra Randers Fjord samt vandløb og søer i vandoplandet. I den forbindelse skal Viborg Kommune bidrage med sin andel til den målsatte reduktion, herigennem ved Nørre Å. Hertil har klager anført, at overførslen af spildevandet er i strid med Gudenåkomitéens opdrag, da det vil medføre en øget tilførsel af ca. 12,5 t kvælstof og ca. 470 kg fosfor om året, hvis de nuværende krav til rensningsniveauet på Viborg Centralrenseanlæg fastholdes. På den baggrund er det klagers opfattelse, at overførslen af spildevand vil medføre en væsentlig forværring af miljøtilstanden i både Nørre Å og Randers Fjord. Herudover tvivler klager på, at det er muligt både teknisk og samfundsøkonomisk at fastholde det nuværende niveau af stofmængden i udledningen til Nørre Å fra renseanlægget,

når kapaciteten og mængden af spildevand stiger. Det er efter klagers opfattelse ikke en holdbar løsning at fortynde sig ud af problemet.

Klager har desuden anført, at ifølge tidsplanerne for henholdsvis overførsel af spildevand til Viborg Centralrenseanlæg og for udvidelse af renseanlægget, vil Nørre Å blive udsat for en øget miljøbelastning i op til fem år, indtil kapaciteten er udvidet. Efter klagers opfattelse er det tvivlsomt, om det er muligt at øge belastningen på et renseanlæg, der allerede er overbelastet, og samtidig reducere udledningen af stoffer, som det er beskrevet i miljøkonsekvensrapporten.

Endvidere har klager anført, at Nørre Å løber gennem et stort landområde med græssende dyr og dyrkede marker, som både er en del af et Natura 2000-område, Hjarbæk Fjord, og er § 3-beskyttet. Ifølge klager vil den øgede udledning af spildevand fra Viborg Centralrenseanlæg sammen med klimaforandringerne mere ekstreme vejr og øget frekvens af nedbør medføre en øget hyppighed af oversvømmelser i vandløbsets opland. Disse oversvømmelser vil resultere i aflejringer af sedimenter både i og omkring vandløbet. Lodsejerne vil som følge af oversvømmelserne og risikoen for, at der aflejres miljøskadelige stoffer, lide økonomiske tab. Desuden vil der være en sundhedsrisiko, hvis sedimentet med miljøfarlige stoffer aflejres på engarealer og optages i fødekæden.

2.5 Viborg Kommunes bemærkninger til klagen

Viborg Kommune har den 1. juni 2023 bemærket, at der i forbindelse med udvidelsen af Viborg Centralrenseanlæg vil blive etableret nye proces- og efterklaringstanke. Hvis det skulle blive nødvendigt, bliver der også etableret et tertiært rensetrin for at undgå, at stofudledningen øges i forhold til referenceniveau. Desuden har kommunen bemærket, at der er udført tekniske vurderinger af, at der kan opnås den nødvendige renseeffektivitet. Herudover henviser kommunen til miljøvurderingen.

Yderligere har Viborg Kommune bemærket, at transportsystemet til overførslen af spildevand til Viborg Centralrenseanlæg vil blive etableret i årene 2024-2026. Imidlertid vil overførslen først påbegynde, når renseanlægget er udvidet.

Viborg Kommune har endvidere bemærket, at det er beregnet i miljørapporten, at Nørre Å maksimalt vil stige 1-2 cm under spidsbelastning ved plantillæggets realisering. Det er vurderet, at denne stigning ikke vil kunne medføre øgede

påvirkninger i form af oversvømmelser eller føre til erosion af vandløbets brinker og bund. Kommunen henviser i den forbindelse til Natura 2000-konsekvensrapporten.

3. Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger og afgørelse

3.1 Miljø- og Fødevareklagenævnets prøvelse

Det fremgår af § 11, stk. 1, i lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet, at nævnet kan begrænse sin prøvelse af en afgørelse til de forhold, der er klaget over.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har i denne klagesag fundet anledning til at behandle, om Viborg Kommune i tilstrækkeligt omfang har belyst påvirkningen af Nørre Å i Natura 2000-område nr. 30, herunder i forhold til de for vandløbet fastsatte miljømål.

Efter Miljø- og Fødevareklagenævnets vurdering er der ikke med klagen i øvrigt fremkommet forhold, der kan føre til ændringer af Viborg Kommunes afgørelse.

3.2 Miljø- og Fødevareklagenævnets bemærkninger

3.2.1 Indledende bemærkninger

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 48, stk. 4, at er en plan eller et program eller ændringer deri ikke udarbejdet i henhold til lov, eller giver den pågældende lov ikke mulighed for klage, kan myndighedens afgørelse, som træffes ved gennemførelsen af en miljøvurdering efter § 8, stk. 1, påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet for så vidt angår retlige spørgsmål.

Tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019 er udarbejdet i henhold til miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 1. Det følger af miljøbeskyttelseslovens § 32, stk. 3, at kommunalbestyrelsens vedtagelse af en spildevandsplan ikke kan påklages til anden administrativ myndighed. Nævnet har derfor ikke kompetence til at behandle den del af klagen, der vedrører spildevandplantillæggets indhold, herunder tidsplanen for overførsel af spildevand til Viborg Centralrenseanlæg og udvidelse af renseanlægget.

Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af retlige spørgsmål omfatter alle spørgsmål om lovligheden eller gyldigheden af trufne afgørelser, herunder fortolkning eller forståelse af lovbestemmelser samt overholdelse af almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om saglige hensyn, lighed og proportionalitet. Klager over retlige spørgsmål skal ses i modsætning til klager over skønsmæssige spørgsmål, som omfatter myndighedernes konkrete vurdering og afvejning af hensyn ved behandling af en sag om tilvejebringelse af en miljøvurdering af en plan eller et program.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan dermed ikke tage stilling til, om en lovlig afgørelse er hensigtsmæssig eller rimelig i forhold til f.eks. omboendes interesser. Endvidere fastlægger miljøvurderingsloven ikke i sig selv grænser for, hvad myndighederne kan beslutte af politiske, økonomiske eller andre grunde, men stiller alene krav til grundlaget for beslutningerne og til procedurerne herfor.

3.2.2 Den retlige ramme

Det fremgår af miljøvurderingslovens § 12, stk. 1, at når myndigheden skal gennemføre en miljøvurdering i henhold til lovens § 8, stk. 1, skal myndigheden udarbejde en miljørapport, der på grundlag af de oplysninger, der er nævnt i lovens bilag 4, vurderer den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planens eller programmets gennemførelse og rimelige alternativer under hensyn til planens eller programmets mål og geografiske anvendelsesområde.

Endvidere følger det af miljøvurderingslovens § 12, stk. 2, at miljørapporten skal indeholde de oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med hensyntagen til den aktuelle viden og gængse vurderingsmetoder og til, hvor detaljeret planen eller programmet er, hvad planen eller programmet indeholder, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen eller programmet befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende forløb.

Af forarbejderne til miljøvurderingslovens § 12 fremgår tilsvarende, at myndigheden må afpasse detaljeringsniveauet for oplysninger mv. efter den pågældende plans eller programs detaljeringsniveau, hvad den indeholder og dens placering i et eventuelt større kompleks af planer som f.eks. overordnede planer, der suppleres med indsatsplaner eller kommuneplanstrategier, kommuneplaner og lokalplaner.[7]

Efter miljøvurderingslovens § 13, stk. 1, skal myndigheden ved den endelige godkendelse eller vedtagelse af planen eller programmet inddrage miljørapporten. Myndigheden skal udarbejde en sammenfattende redegørelse for, hvordan miljøhensyn er integreret i planen eller programmet, hvordan miljørapporten og de udtalelser, der er indkommet i offentlighedsfasen, er taget i betragtning, hvorfor den godkendte eller vedtagne plan eller det godkendte eller vedtagne program er valgt på baggrund af de rimelige alternativer, der har været behandlet, og hvordan myndigheden vil overvåge de væsentlige indvirkninger på miljøet af planen eller programmet, jf. miljøvurderingslovens § 13, stk. 2

3.2.3 Påvirkningen af Nørre Å i Natura 2000-område nr. 30, herunder i forhold til de for vandløbet fastsatte miljømål

Efter miljøvurderingslovens bilag 4, litra d, jf. § 12, stk. 1, skal miljørapporten vurderer den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet af planen eller programmets gennemførelse på grundlag af ethvert eksisterende og relevant miljøproblem, herunder navnlig problemer på bl.a. Natura 2000-områder udpeget efter habitatdirektivet.[8] Vurderingen skal derudover efter miljøvurderingslovens bilag 4, litra e, jf. § 12, stk. 1, inddrage de relevante miljøbeskyttelsesmål, der er fastlagt på internationalt plan, fællesskabsplan eller medlemsstatsplan, samt hvordan der er taget hensyn til disse mål og andre miljøhensyn.

Yderligere fremgår det af miljøvurderingslovens bilag 4, litra f, jf. § 12, stk. 1, at miljørapportens vurdering skal bl.a. inddrage den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet i forhold til fauna, flora og vand samt det indbyrdes forhold mellem disse faktorer.

Herudover opstiller og fastlægger vandrammedirektivet[9] rammer for planlægning og gennemførelse af tiltag og overvågning af vandmiljøet i EU's medlemsstater.

Efter direktivets artikel 4, stk. 1, litra a, nr. i)-iii), skal medlemsstaterne ved iværksættelsen af de indsatsprogrammer, der er gengivet i vandområdeplanerne, bl.a. iværksætte de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge forringelse af tilstanden for alle overfladevandområder,

dog med forbehold for anvendelse af de muligheder for fravigelse, der følger af stk. 6 og 7.

Vandrammedirektivets bestemmelser er i dansk lovgivning navnlig implementeret i lov om vandplanlægning^[10] og miljømålsloven.^[11]

Lov om vandplanlægning indeholder overordnede bestemmelser om vanddistrikter, myndigheders ansvar, miljømål, planlægning og overvågning mv. Efter lovens § 7, stk. 1, fastsætter Miljø- og Fødevareministeren regler, der fastlægger og angiver konkrete miljømål for vandområdedistrikternes enkelte overfladevandområder og grundvandsforekomster, frister for opfyldelse af miljømål og mindre strenge miljømål. Konkrete miljømål for de enkelte overfladevandområder mv. er fastsat i miljømålsbekendtgørelsen.^[12]

Det fremgår af indsatsbekendtgørelsens^[13] § 8, stk. 2, at myndigheden kun kan træffe en afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand.

Efter indsatsbekendtgørelsens § 8, stk. 3, kan myndigheden kun træffe en afgørelse, der indebærer en direkte eller indirekte påvirkning af et overfladevandområde eller en grundvandsforekomst, hvor miljømålet ikke er opfyldt, hvis afgørelsen ikke medfører en forringelse af overfladevandområdets eller grundvandsforekomstens tilstand, og ikke hindrer opfyldelse af det fastlagte miljømål.

Det vil udgøre en hindring for opfyldelse af miljømål, hvis en kommunes administration af lovgivningen medfører en yderligere belastning af vandområdet, som indebærer, at de fastlagte miljømål, der er forudsat opnået i tredje (2021-2027) planperiode, ikke kan nås inden for fristen.^[14]

I forhold til målopfyldelse efter vandområdeplanen konstaterer Miljø- og Fødevareklagenævnet indledningsvist, at målsætningen endnu ikke er opfyldt på delstrækninger for Nørre Å, bl.a. fordi tilstanden for fisk på nogle dele af strækningen er ringe, og fordi tilstanden for planter og smådyr er moderat på nogle dele af strækningen. Nævnet konstaterer videre, at tilstanden i forhold til miljøfarlige forurenende stoffer og den kemiske tilstand på dele af strækningen er ukendt.

Miljø- og Fødevareklagenævnet finder ikke grundlag for at tilsidesætte Viborg Kommunes miljøvurdering af tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019, for så vidt angår påvirkningen af Nørre Å, herunder som naturtype på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30 og som et målsat overfladevandområde.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har ved vurderingen lagt vægt på, at der er udarbejdet en konsekvensvurdering, hvor Viborg Kommune har forholdt sig til den påvirkning, som planen vil have på Natura 2000-område nr. 14 og 30, og at denne indgår i miljøvurderingen. Nævnet har i den forbindelse lagt vægt på, at kommunen i konsekvensvurderingen også har behandlet forholdet til vandrammedirektivet og selve udledningen af spildevand til målsatte vandløb som recipienter, herunder Nørre Å.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har yderligere lagt vægt, at det fremgår af konsekvensvurderingen og miljørapporten, at Nørre Å er et relativt stort og vandrigt vandløb, samt at udledningen af rensset spildevand er opgjort til at stige fra 177 l/s til 234 l/s, det vil sige mindre end 60 l/s, hvilket er en beskeden stigning, som ikke vil føre til ændringer af vandløbets fysiske forhold. Videre har nævnet lagt vægt på, at det i konsekvensvurderingen fremgår, at Nørre Å har en medianminimumvandføring på 2.110 l/s i sommerhalvåret. Det er i den forbindelse vurderet, at den hydrauliske påvirkning af merudledningen af rensset spildevand ikke vil medføre en øget erosion af vandløbets brinker og bund eller skade smådyr og fisk. Herudover har nævnet lagt vægt på, at det er vurderet i konsekvensvurderingen, at merudledningen af rensset spildevand alene vil medføre en maksimal stigning i vandstanden på 1-2 cm ved sommermedianmaksimum vandføring, hvilket ikke vil kunne medføre en øget påvirkning i form af oversvømmelse fra vandløbet.

Desuden har Miljø- og Fødevareklagenævnet lagt vægt på, at det både i konsekvensvurderingen og i miljørapporten er angivet, at den totale mængde af udledt kvælstof og fosfor fra Viborg Centralrenseanlæg til Nørre Å og Randers Fjord vil være uændret efter den planlagte udbygning af renseanlægget. Hertil har nævnet lagt vægt på, at det både i miljørapporten og konsekvensvurderingen er forudsat, at udbygningen af renseanlægget vil medføre en forbedret rensning af spildevandet. Koncentrationen af kvælstof og fosfor i det udledte spildevand fra renseanlægget vil derved blive lavere, end tilfældet er for den allerede eksisterende udledning. Herefter vil der efter nævnets opfattelse ikke være en hindring for opfyldelse af de i forhold til Nørre Å fastsatte miljømål.

Miljø- og Fødevareklagenævnet har endvidere lagt vægt på, at vurderingen af den miljømæssige påvirkning af Nørre Å og Randers Fjord er foretaget med udgangspunkt i de gældende miljømål og den aktuelle tilstand for de berørte overfladevandområder.

Miljø- og Fødevareklagenævnet bemærker i øvrigt, at de nærmere detailkrav til udledning af overfladevand vil blive håndteret i en fremtidig udledningstilladelse til Viborg Centralrenseanlæg.

3.3 Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse

Miljø- og Fødevareklagenævnet giver ikke medhold i klagen over Viborg Kommunes miljøvurdering af 26. april 2023 af tillæg nr. 40 til Spildevandsplan 2019.

[1] Lovbekendtgørelse nr. 4 af 3. januar 2023 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

[2] Lov nr. 1715 af 27. december 2016 om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

[3] Bekendtgørelse nr. 132 af 30. januar 2017 om gebyr for indbringelse af klager for Miljø- og Fødevareklagenævnet mv.

[4] Link til Natura 2000-planen: <https://mst.dk/media/nsijpqmc/n30-natura-2000-plan-2022-27-skals-aa-mm.pdf>.

[5] Link til Natura 2000-planen: <https://edit.mst.dk/media/2whlo32e/n14-natura2000-plan-2022-27-aalborg-bugt-randers-fjord-og-mariager-fjord.pdf>.

[6] <https://miljoegis.mim.dk/spatialmap?profile=vandrammedirektiv3-2022>.

[7] Forslag L 147 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM), som fremsat den 3. marts 2016, de specielle bemærkninger til § 12.

[8] Rådets direktiv 92/43/EØF af 21. maj 1992 om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter.

[9] Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/60/EF af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger.

[10] Lovbekendtgørelse nr. 126 af 26. januar 2017 om vandplanlægning.

[11] Lovbekendtgørelse nr. 692 af 26. maj 2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder.

[13] Bekendtgørelse nr. 797 af 13. juni 2023 om indsatsprogrammer for vandområdedistrikter

[14] Vejledning nr. 9135 af 28. februar 2024 om bekendtgørelse om indsatsprogrammer for vandområde-distrikter, afsnit 8.1.2.

Lovområder:

Miljøvurdering af planer og programmer